

SUOMEN VALTUUSKUNNAN LOPPURAPORTTI

UNFCCC:N ILMASTONEUVOTTELUT Sharm el Sheikh, Egypti 6.11.-18.11.2022

Raportti seuraavista kokouksista

- Pariisin sopimuksen osapuolokokouksen 4. istunto (CMA 4)
- YK:n ilmastosopimuksen osapuolokokouksen 27. istunto (COP 27)
- Kioton pöytäkirjan osapuolokokouksen 17. istunto (CMP 17)

Sisällys

Yleisarvio kokouksesta	1
Yleispäätös (cover decision)	3
Ilmastonmuutoksen hillinnän toimintaohjelma.....	3
Sopeutuminen	4
Vahingot ja menetykset.....	5
Ilmastorahoitus	5
Tiedeasiakohdat.....	7
Pariisin sopimuksen toimeenpanon maailmanlaajuinen tilannekatsaus (Global Stocktake)	8
Pariisin sopimuksen kansainväliset markkinamekanismit (artikla 6)	8
Maatalous (Koronivia joint work on agriculture, KJWA) sekä muut maankäyttöasiat	11
Sukupuolten välinen tasa-arvo (gender), Action for Climate Empowerment ACE, Local Communities and Indigenous Peoples Platform LCIPP	12
Oikeudelliset asiat.....	12
The Sharm El-Sheikh Climate Implementation Summit	13
Teemapäivät, oheistilaisuudet ja muut kokoukset, aloitteet.....	13
Liite 1: Suomen valtuuskunta Sharm el Sheikhin ilmastokokouksessa.....	19

Yleisarvio kokouksesta

Egyptin ilmasto-osapuolikokous COP27 päättyi pitkäksi venyneiden neuvottelujen jälkeen ristiriitaisiin tunnelmiin sunnuntai-aiamuna 20.11.2022. EU:lle kokous oli suuri pettymys erityisesti päästöjen vähentämisen osalta, jossa ei edistytty edellisestä vuodesta. Toisaalta kokouksessa päästiin sopuun uuden ilmastorahaston perustamisesta, jolla tuetaan kaikkein haavoittuvimpia maita ilmastonmuutoksen aiheuttamien tuhojen käsittelyssä (vahingot ja menetykset, 'loss and damage'). Tämä oli ollut kehitysmaaryhmän ja erityisesti haavoittuvimpien maiden, kuten pienten saarivaltioiden, tavoite jo pitkään. Kokouksen alkaessa oli selvää, että niille ainoa kelvollinen lopputulema olisi se, että rahaston perustamisesta päätettäisiin Sharm el Sheikhissä.

Sopu rahaston perustamisesta on laajalti nähtykin kokouksen keskeisenä lopputulemana. EU oli neuvotteluissa korostanut vahvasti olemassa olevien rahastojen, myös UNFCCC:n ulkopuolisten hyödyntämistä ja todennut että uusi rahasto ei välttämättä ole paras eikä varsinkaan nopein ratkaisu rahoituksen kohdistamiseen haavoittuville maille. EU kuitenkin ilmaisi tukensa rahaston perustamiselle selkein reunaehdoin kokouksen ajaututtua jo yliajalle lauantaina. EU:n edellytyksenä oli, että rahastoon haetaan kehittyneiden maiden rahoituksen lisäksi myös uusia rahoituslähteitä esimerkiksi nopeasti kehittyviltä mailta ja innovatiivisista rahoituslähteistä, ja että rahoitus kohdistetaan erityisesti kaikkein haavoittuvimmille ja köyhimmille maille. Ilmastonmuutoksen vaikutukset jakautuvat epätasaisesti: haavoittuvimmat maat kärsivät usein ilmastokriisin pahimmat seuraukset, vaikka ovat sitä vähiten aiheuttaneet. Rahaston valmistelu alkaa heti, ja sitä varten perustetaan määräaikainen komitea jossa eri maaryhmät ovat edustettuna. Rahaston on määrä aloittaa toimintansa kahden vuoden kuluttua. Vahinkoja ja menetyksiä koskevan asiankohdan osalta kokouksessa päätettiin myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin tuhoihin teknistä tukea tarjoavan ns. Santiago-verkoston toiminnan käynnistämisestä. Verkostoon kuuluu laajasti YK- ja muita järjestöjä ja toimijoita, joiden toimialaan kuuluvat vahinkoihin ja menetyksiin liittyviä asioita, ja jotka voivat antaa käytännön apua maille esim. sopivien rahoituskanavien identifioinnissa ja toimien suunnittelussa.

Päästöjen vähentämisen osalta neuvottelutulos jäi valitettavan vaatimattomaksi. Samalla hallitustenvälisen ilmastonpaneelin viesti on selkeä: ikkuna lämpötilan rajaamiseen 1,5 asteeseen on sulkeutumassa nopeasti, ja toimilla on kiire, eli vuottakaan ei olisi hukattavana. Kokouksen ns. yleispäätöksessä, käytännössä vain vahvistettiin jo viime vuonna Glasgow'ssa tehty sitoumus, jonka mukaan maapallon lämpeneminen pyritään yhä rajaamaan 1,5 asteeseen. Kokouksessa ei tällä kertaa kuultu myöskään merkittäviä uusia päästövähennyssitoumuksia, vaikka Glasgow'ssa oli sovittu, että kaikki osapuolet päivittäisivät päästövähennystavoitteensa vastaamaan Pariisin sopimuksen tavoitteita. Ensi vuoden osalta katseet kohdistuvat etenkin Brasiliaan ja tammikuussa aloittavaan presidentti Lulan hallinnon ilmastolupauksiin ja -toimiin, mahdollisesti myös YK:n pääsihteerin Guterresin ilmastohuippukokoukseen New Yorkissa syksyllä.

Kokouksessa saatiin sopu markkinamekanismeja koskevien sääntöjen toimeenpanosta (Pariisin sopimuksen artikla 6). Nyt saavutettu sopu on kompromissi, joka ei valitettavasti tuo varmuutta siihen, että mekanismi tuottaisi lisäisiä päästövähennyksiä suhteessa valtioiden kansallisiin panoksiin. Iso osa teknisistä yksityiskohdista mekanismin toimeenpanemiseksi siirrettiin työohjelmiin.

Ilmastorahoitukseen liittyviä asioita oli neuvottelupöydällä useita, vaikka suurimman huomion sai uuden rahaston perustaminen. Kehittyneiden maiden yhteinen rahoituslupaus, 100 mrd. vuodessa kehitysmaiden ilmastotoimiin, jäi edelleen saavuttamatta, mikä osaltaan on kiristänyt maaryhmien välejä ja nakertanut luottamusta. Sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistamisesta vuodesta 2019 vuoteen 2024 sovittiin vuosi sitten Glasgow'ssa; nyt sovittiin, että ilmastosopimuksen alainen pysyvä rahoituskomitea tekee jatkotyötä tämän osalta. Uuden, vuoden 2025 jälkeisen ilmastorahoitustavoitteen osalta työ jatkuu suunnitelmien mukaisesti vuoteen 2024. EU piti vahvasti

esillä tarvetta nostaa myös Pariisin sopimuksen artiklan 2.1c mukainen työ kaikkien rahoitusvirtojen saamisesta tukemaan Pariisin sopimuksen tavoitteita. EU oli esittänyt tätä aihetta myös kokouksen viralliselle agendalle, mutta tätä ei kuitenkaan hyväksytty etenkin Afrikka-ryhmän vastustuksen takia. Vaikka alun perin monet kehitysmaaryhmän sisäiset ryhmät olivat tukeneet tätä uutta agendakohtaa, oli ne kuitenkin saatu hiljennettyä yhteisen G77-kannan taakse kokouksen käynnistyessä. Sopeutumisen osalta työ jatkuu ensi vuoteen globaalin sopeutumistavoitteen tarkentamiseksi ja sopivien mittaimien kehittämiseksi, sopeutumisen alueellisen ja paikallisen luonteen huomioiden.

Maatalouden ilmastotyötä koskevilla neuvotteluilla onnistuttiin myös saavuttamaan sopu. Päätöksessä määritellään mm. joukko keskeisiä toimia, joiden avulla maatalouden kestävyttä voidaan edistää, maatalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen voidaan vahvistaa ja maataloudesta aiheutuvia päästöjä voidaan hillitä. Lisäksi osapuolet sopivat käynnistävänsä nelivuotisen työn, jonka avulla edistetään maatalouden ilmastotyön toimeenpanoa ja ruokaturvaa.

Kokouksessa myös hyväksyttiin ilmastotoimiin osallistamisen nelivuotistyöohjelma (Action for Climate Empowerment). Kokouksen loppusuoralla näytti siltä, että gender-asioissa ei saavutettaisi lainkaan lopputulosta, mutta Egypti toi kokouksen yliajalla asiakohdan uudelleen neuvoteltavaksi ja sai lopulta väsytystaktiikalla aikaan lopputuloksen gender-työohjelman väliaikaistarkastelusta.

Kokouksen puheenjohtajamaa Egypti sai osakseen kritiikkiä sekä järjestelyistä että tavasta, jolla neuvottelut hoidettiin. Puheenjohtajan työ koettiin läpinäkymättömäksi ja kokouksen aikana vaikutti, että osapuolten näkemyksiä otettiin huomioon valikoivasti eri neuvotteluprosesseissa. Keskustelut keskeisistä asioista kuten yleispäätöksestä käynnistettiin valitettavasti liian myöhään, osaltaan myötävaikuttaen kokouksen venymiseen, eikä ryhmiä konsultoitu tasapuolisesti tai riittävän korkealla tasolla. Puheenjohtaja ei myöskään itse tuonut pöytäan kompromissiesityksiä, vaan jätti tämän esim. uuden rahaston osalta EU:n tehtäväksi. Järjestelyjen osalta suurin kritiikki kohdistui hotellien ja kokouspaikan ruokailun kohtuuttoman korkeisiin hintoihin ja kansalaisjärjestö- ja etenkin nuorisoeustajien huonoon kohteluun joissain hoteleissa, josta tehtiin myös useita virallisia valituksia. Egyptin ihmisoikeustilanne nousi esiin sekä EU-maiden kahdenvälisissä tapaamisissa isäntämaan kanssa, että mediassa. Sharm el Sheikhin ilmastokokoukseen osallistui yhteensä 49 704 henkilöä, tehden COP27:sta osallistujamäärältään historian suurimman ilmastososapuolikokouksen ja samalla rikkoen Glasgow'ssa edellisenä vuonna tehdyn osallistujaennätyksen. Osallistujista kuitenkin vain murto-osa on neuvottelijoita, mikä on osoitus laajasta kiinnostuksesta prosessia kohtaan ja ilmentää myös usean tahon vahvaa tahtoa esitellä kokouksen paviljonkialueilla ilmastotyön ja sen toimeenpanon edistymistä ja moninaisia ilmenemismuotoja.

Seuraava ilmastokokous COP28 järjestetään vuoden kuluttua Arabiemiraateissa (30.11. – 12.12.2023). Kokouksessa on muun muassa määrä tehdä Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanon ensimmäinen maailmanlaajuinen tilannekatsaus (Global Stocktake), jossa tarkastellaan osapuolten toimien riittävyttä suhteessa Pariisin sopimuksen tavoitteisiin. Tämän tulisi johtaa mm. päästövähennystavoitteiden riittävän kiristämiseen vuoden 2030 jälkeen. Emiraattien neuvottelutiimiä on vahvistettu useilla eurooppalaisilla neuvottelijoilla (mm. UK ja FR, joilla molemmilla taannoista kokemusta COP-puheenjohtajina), ja maa on myös aloittanut varsin ajoissa konsultoinnin osapuolten kanssa. Vuonna 2023 on tarkoitus myös järjestää YK:n pääjohtajan ilmastohuippukokous New Yorkissa.

Yleispäätös (cover decision)

Yleispäätös (cover decision, joka kattaa itse asiassa sekä COP, CMA että CMP yleispäätökset) on muodostunut tärkeäksi osaksi COP-kokousten päätöksiä. Näin oli myös COP27:ssä. Erityisesti kokouksen toisella viikolla käytettiin ministeritasolla paljon aikaa yleispäätöksen neuvotteluihin, joiden lopputulemana syntyi yleispäätöspaketti, nk. Sharm el Sheikhin toimeenpanosuunnitelma (Sharm el Sheikh Implementation Plan). Yleispäätökseen sisältyy 16 erillistä osiota jotka käsittelevät laajalla skaalalla ilmastotoimia. Yleispäätöksen tarkoituksena on korostaa asioita, joita ei välttämättä vahvasti käsitellä osana asialistoja, ja myös heijastella neuvotteluissa saavutettuja keskeisiä erillispäätöksiä. Myös esimerkiksi IPCC:n ja YK:n alaisten elinten työ on ollut tapana huomioida yleispäätöksessä. Tällä kertaa tiede-osiossa toivottiin tervetulleeksi mm. IPCC:n kuluneen vuoden aikana julkaistut kaksi raporttia ilmastomuutoksen vaikutuksista ja sopeutumisesta sekä hillinnästä.

Ilmastomuutoksen hillinnän osalta, josta ministeri Ohisalo neuvotteli EU:n puolesta, yleispäätöksessä vahvistettiin jo viime vuonna Glasgow'ssa tehty sitoumus, jonka mukaan maapallon lämpeneminen pyritään yhä rajaamaan 1,5 asteeseen. Päätöksessä on myös käytetty näiltä osin IPCC:n viimeisimpiä tuloksia päästövähennystarpeelle. EU ajoi yhdessä useiden muiden maiden ja maaryhmien kanssa (yhteensä jopa 80 maata, ml. useita Latalaisen Amerikan maita ja pieniä saarivaltioita) sitä, että viime vuonna sovitun kivihiihen polttamisen alasajon lisäksi maat sitoutuisivat vähentämään nopeasti myös kaikkien muiden fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, mutta Glasgow'n kirjauksessa kivihiihen osalta pysyttäydettiin. EU ja useat muut päästövähennyksiä kirittävät maat olisivat lisäksi toivoneet kokouksen päätöksiin myös täsmällistä kirjausta siitä, että globaalit päästöt pitää saada käännettyä laskuun viimeistään vuonna 2025. On selvää, että jos päästöjä ei vähennetä riittävän nopeasti ja tehokkaasti, sopeutumistarpeet ja ilmastomuutoksen aiheuttamat tuhot lisääntyvät merkittävästi. Tämäkään ei toteutunut, vaikka COP27-yleispäätöksessä ensimmäistä kertaa esiintyvässä, erillisessä energiaa koskevassa osiossa painotetaankin pikaista tarvetta kasvihuonekaasujen välittömille, syville, nopeille ja pysyville päästövähennyksillä kaikilla soveltuvilla sektoreilla. Energia-osio korostaa myös puhtaiden energialähteiden tärkeyttä ja sisältää uusiutuvan energian edistämiseksi kirjauksen, toisin kuin Glasgow'ssa. Samassa yhteydessä todetaan kuitenkin yleisemminkin vähäpäästöiset energialähteet ('low emission energy'), minkä tulkitaan sisältävän myös maakaasun.

Ilmastomuutoksen hillinnän toimintaohjelma

COP27 yleispäätökseen ei saatu neuvoteltua merkittäviä lisäisiä sitoumuksia liittyen päästövähennyksiin tai fossiilisten polttoaineiden alasajoon. Kokouksessa tehtiin kuitenkin tärkeä päätös konkreettisesti edistää ilmastomuutoksen hillintää lähivuosina käsittelevän työohjelman käytännön toteutusta. Näin ilmastomuutoksen hillintä on itsenäisenä teemanaan saatu osaksi neuvoteltavia agendoja. Toimintaohjelma perustettiin yleisellä tasolla Glasgow'n CMA yleispäätöksessä tarkoituksenaan lisätä ilmastomuutoksen hillinnän kunnianhimoa ja toimeenpanoa tällä vuosikymmenellä. Sen on tarkoitus vauhdittaa päästövähennyksiä eri sektoreilla ja jakaa hyviä käytäntöjä maiden ilmoittamiin kansallisiin panoksiin ja niiden toimeenpanoon (nationally determined contribution; NDC). COP27:ssä päätettiin järjestelyistä, joilla työohjelma operationalisoidaan. Työohjelma ulottuu tässä vaiheessa vuoteen 2026 saakka, minkä jälkeen voidaan tehdä lisäpäätös jatkosta. Päätöstekstissä todetaan työohjelman kattavan kaikki IPCC:n määrittelemät päästösektorit. Työohjelmaa toteutetaan kahdesti vuodessa järjestettävien dialogien kautta, joita edeltää kulloinkin käsiteltävien teemojen tarkennukset erillisen läheteprosessin kautta. Merkillepantavaa päätöksen valmistelussa oli etenkin Kiinan ja Intian johtaman maaryhmän vaatimukset, ettei työohjelman kautta voida edellyttää uusia päästövähennystavoitteita. Nämä maat

myös vastustivat vahvasti mitään mainintaa, että lisätoimia tarvitaan erityisesti suurimmilta saastuttajilta. Heidän mukaansa 'major emitters', termi ei ole YK-kieltä eikä Pariisin sopimus tällaista tunnista.

Sopeutuminen

Globaali sopeutumistavoite (Global Goal on Adaptation, GGA)

Sopeutumisen osalta työ jatkuu suunnitellusti ensi vuoteen globaalin sopeutumistavoitteen tarkentamiseksi ja sopivien mittarien kehittämiseksi, sopeutumisen alueellisen ja paikallisen luonteen huomioiden. COP27:ssä päätettiin globaalin sopeutumistavoitteen kehyksen (framework) sisältöelementeistä, joita ovat mm. sopeutumisen politiikkasyklin vaiheet, eri sopeutumisteemat, läpileikkaavat näkökohdat ja tietolähteet. Kehyksen tarkoituksena on auttaa seuraamaan GGA:n saavuttamista ja myös toimia syöteenä Pariisin sopimuksen toimeenpanon tilannekatsauksiin (Global Stocktake). Kehystä työstetään vuoden 2023 aikana eteenpäin ja tavoite on hyväksyä se CO28:ssa. Osana vuoden 2023 työohjelmaa järjestetään neljä työpajaa. Työ käynnistyy heti ja työpajojen sisältöä täsmentämään pyydettiin lähetteitä jo helmikuuhun 2023 mennessä.

Kansalliset sopeutumis suunnitelmat (NAPs) ja Least Developed Countries (LDCs)

Kummankin asiakohdan alla jotkut neuvotteluosapuolista keskittyivät lähinnä tuomaan esiin rahoitusvajetta erityisesti sopeutumistoimille ja pyrkivät keskittämään neuvottelut Vihreälle Ilmastorahastolle annettavaan ohjintaan, vaikka tälle on oma asiakohtansa ja GCF käsittää vain alle 20 % kaikesta monenkeskisestä sopeutumisrahoituksesta. G77 neuvottelublokin mielestä ensisijaisesti kehittyvien maiden pitäisi tehdä töitä sen eteen, että myös yksityinen sektori saataisiin mukaan sopeutumistoiimiin. EU piti kuitenkin onnistumisena sitä, ettei asiakohtia täysin kaapattu rahoituskysymyksille, vaan päätöstekstit esim. kansallisten sopeutumis suunnitelmien osalta keskittyvät siihen miten olemassa olevia, erityisesti kehittyvien maiden, tarpeita NAP:ien laatimiseen ja toteuttamiseen voitaisiin kartoittaa ja täyttää, ja että sopeutumisen suunnittelun tulisi olla integroitua ja pitkäjänteistä.

Sopeutumisrahasto (Adaptation Fund)

Sopeutumisrahasto on edelleen merkittävä kanava konkreettisten sopeutumistojien tukemiseen kehittyvissä maissa ja pioneeri mm. kehittyvien maiden suoran rahoitukseen pääsyn mahdollistamisessa. Sopeutumisrahasto on perustamisestaan lähtien rahoittanut 132 sopeutumishanketta yhteensä yli 560 miljoonalla USD:lla. Rahastoa koskevat sessiot COP27:ssa painottivat sopeutumistojien ja -rahoituksen tarvetta Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja sopeutumisrahoituksen tuplaamista vuoden 2019 tasosta vuoteen 2024 mennessä Glasgow Climate Pactin mukaisesti. COP26:n ennätysellisistä yli USD 300 miljoonan rahoituslupauksista lähes puolet on vielä maksamatta (myös Suomi teki 7 milj. e rahoituslupauksen COP26:ssa ja maksoi sen vielä samana vuonna), ja rahoituslupausten tekijöitä kehoitettiin toimiin lupausten realisoimiseksi. Uusia rahoituslupauksia COP27:ssa tehtiin USD 212 miljoonan edestä. Rahastolla on USD 333 miljoonan hankeputki, mutta olemassa olevat varat hankkeiden rahoittamiseksi riittävät kattamaan hieman yli puolet siitä. Sopeutumisrahastoa koskevissa päätelmissä tuodaan esiin myös sopeutumisrahoituksen ennakoitavuuden tärkeyttä ja monivuotisten rahoituslupausten preferointia.

Vahingot ja menetykset

Ilmastonmuutoksen vaikutuksista aiheutuvat vahingot ja menetykset ja erityisesti niihin liittyvät rahoitusjärjestelyt nousivat yhdeksi COP27:n kuumimmista aiheista. Tätä kuvaa hyvin se, että agendakohdan käsittely siirtyi päivä päivältä suurempaan kokoushuoneeseen, ollen lopulta suurimmassa täysistuntosalissa, jotta kaikki kiinnostuneet kuulijat mahtuivat mukaan. G77:n kanta tässä asiakohdassa oli vahva ja yhtenäinen ja tuloksena oli uusien rahoitusjärjestelyjen laatiminen ilmastonmuutoksen aiheuttamien vahinkoihin ja menetyksiin vastaamiseen. Päätös ja erityisesti siinä oleva maininta uudesta rahastosta oli kaukana EU:n alkuperäisestä kannasta, jossa uuden rahaston sijaan haluttiin tutkia voisiko olemassa olevat rahoitusmekanismit, myös UNFCCC:n ulkopuolella, vastata kasvaviin L&D tarpeisiin. Päätös oli kuitenkin tärkeä kehittyville maille, erityisesti vähiten kehittyville maille ja pienille saarivaltioille, jotka ovat vastuussa vain pienestä osasta kasvihuonekaasupäästöistä, mutta kärsivät eniten ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Uusia rahoitusjärjestelyjä varten perustettiin komitea, joka koostuu 24 jäsenestä (14 kehittyvistä maista, 10 kehittyneistä). Suunnitelma tulevalle vuodelle on merkittävä. Komitean on tarkoitus tarkastella laajempia rahoitusjärjestelyjä, rahoituksen lähteitä ja rahoituspuutteita tässä teemassa. Tämän näkökulman saaminen mukaan oli EU:lle työvoitto.

Santiago-verkosto (Santiago Network)

Kokouksessa päätettiin myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin tuhoihin teknistä tukea tarjoavan ns. Santiago-verkoston institutionaalisesta rakenteesta ja isäntäorganisaation roolista ja valintamenettelystä. Isäntäorganisaation valinta on tarkoitus käynnistyä pian COP27:n jälkeen ja verkoston toiminnan COP28:n jälkeen. Verkostoon kuuluu laajasti YK- ja muita järjestöjä ja toimijoita, joiden toimialaan kuuluvat vahinkoihin ja menetyksiin liittyviä asioita, ja jotka voivat antaa teknistä apua maille esim. sopivien rahoituskanavien identifioinnissa ja toimien suunnittelussa. EU:n prioriteetti oli, että apu kohdistuisi kaikkein haavoittuvimmille maille, mutta G77 vastusti vähiten kehittyneiden maiden tai pienten saarivaltioiden nimeämistä erikseen. AGN halusi hallitusten olevan keskeisiä toimijoita Santiago-verkostossa ja että teknistä tukea toteutettaisiin kohdemaalähtöisesti. Arabiryhmä korosti yhteisten mutta eriytettyjen vastuuden periaatetta ja historiallista vastuuta. AGN oli sitä mieltä, että kehittyneiden maiden pitäisi olla Santiago-verkoston pääasiallisia rahoittajia.

Ilmastorahoitus

Yleispäätös ja tunnelma rahoituksen puolella

Yleensä rahoitusneuvottelut seisovat ensimmäisen viikon, kun G77-neuvottelublokki odottaa toista viikkoa. Tällä kertaa rahoitushuoneissa seisova tila jatkui jossain määrin myös toisella viikolla ja virkamiestason neuvotteluissa päästiin tositoimiin hyvin myöhään. G77-rahoitusneuvottelijoiden hyvät suhteet COP-puheenjohtajatiimiin toi selkeästi lisämausteita ja ajatuksena tuntui olevan, että jos ei kyseisen asiakohdan alla onnistu, niin sitten yleispäätöksessä. Vaikka yleispäätökseen ei lopulta tullutkaan tiukimpia muotoiluja, se nostaa vahvasti esiin epäsuhdan kehitysmaiden tarpeiden ja nykyään raportoidun rahoituksen välillä. Se myös linkkaa kasvavat tarpeet ja Vihreän ilmastorahaston (GCF) toisen lisärahoituskierroksen sekä kehottaa teollisuusmaita kasvattamaan tukeaan verrattuna aiempaan kierrokseen.

Sopeutumisrahastoon (AF) liittyvät asiakohdat

SBI valmisteli CMP:n alaisen neljännen arvion. USA yritti osallistua arvion tekoon Pariisin sopimuksen osapuolena, mutta G77-maat estivät. Päätöksessä todetaan mm. pettymys siitä, että joidenkin rahoittajien lupaukset rahastoon eivät ole toteutuneet ja kannustetaan monivuotisiin

rahoitussitoumuksiin. Päätös vaatii rahastoa raportoimaan seuraavan kerran toteutuneita aggregoituja tuloksia sekä analyysiä haasteista ja onnistumisista. Lisäksi päätös kehottaa rahaston johtokuntaa arvioimaan ympäristöllisten ja sosiaalisten turvamääreiden päivittämistä sekä parantamaan tasa-arvonäkökulman huomioimista rahoituksessa.

CMA:n puolestaan olisi pitänyt keskustella johtokunnan kokoonpanosta huomioiden Pariisin sopimuksen osapuolet, mutta G77-neuvottelublokki ei ollut tähän valmis. Muutoin päätös heijastelee paljon CMP:n alaista päätöstä. Sisällöllisesti lisää tuo lähinnä kehotus johtokunnalle hyväksyä seksuaaliseen häirintään liittyvä linjaus.

Vihreän ilmastorahaston (GCF) ja Maailmanlaajuisen ympäristörahaston (GEF) ohjinta

Kuten monesti aiemmin, G77-neuvottelublokki ei suostunut aloittamaan neuvotteluja pysyvän rahoituskomitean (SCF) ohjintaluonnoksien pohjalta vaan osapuolet tekivät kirjallisia lähetteitä pohjan luodakseen. Samoin jatkona aiempaan, suurin osa temaattisesta ohjinnasta tulee COP:n puolelta, CMA-ohjinnan pysyessä hyvin minimaalisena.

Molempien rahastojen kohdalla EU ajoi tekstiä Pariisin sopimuksen artikla 2.1.c, eli laajat rahavirrat liittyen, mutta arabiryhmä esti tai vesitti lopullisen tekstin. GCF:n kohdalla EU:n tavoitteena oli saada ohjintaan kunnianhimoiset kirjaukset lämpötilan nousun pitämisestä 1,5 asteessa ohjaamaan käynnissä olevaa lisärahoituskierrasta. Tässäkään ei onnistuttu. Afrikka-ryhmä ajoi lisärahoitustavoitteen tuplaamista verrattuna GCF-1 kauteen, lisärahoitukseen liittyvä muotoilu siirtyi lopulta yleispäätökseen.

Erimielisyyksiä oli lisäksi mm. tasa-arvokirjauksiin liittyen, mutta tältä osin lopputulos on ihan hyvä. GCF-johtokunnan odotetaan lisäävän kunnianhimoaan seuraavassa politiikkalinjauksessa, ottamaan huomioon ilmastosopimuksen alaisen Liman työohjelman ja harkitsemaan rahaston valmiustuen ohjaamista maiden ilmastoon liittyvien tasa-arvosuunnitelmien tekoon. Samoin GEF:iä pyydetään lisäämään tukeaan Liman työohjelmalle. Tasa-arvoon liittyvien päätösten saaminen rahasto-ohjintaan oli hyvä esimerkki siitä, miten tällä kertaa onnistuttiin jossain määrin tuomaan muiden temaattisten raiteiden keskusteluja oikeaan paikkaan, kun kyse oli rahasto-ohjinnasta.

CMA:n puolella GEF-ohjinnassa mainitaan erityisesti Pariisiin sopimuksen alaisen raportoinnin tukeminen ja tukiprosessin nopeuttaminen. Lisäksi COP:n puolelle tuli jälleen kerran hieman ympäripyöreä muotoilu hankkeiden tuen arviointiin liittyen johtuen tällä kertaa Valko-Venäjän ongelmista saada tukea rahastolta viimeaikaisten poliittisten (sanktio)linjausten takia.

Pitkän aikavälin rahoitus (LTF)

Vaikka kyseisen asiakohdan alkuperäinen mandaatti päättyi 2020, keskustelu jatkuu edelleen. Suurimmat ristiriidat koskivat 100 mrd. USD tavoitetta ja voiko Kanadan ja Saksan johdolla tehdyn edistymisraportin huomioida vai ei sekä voiko päätöksessä vaatia teollisuusmaita korvaamaan tavoitteen ja mobilisoidun tuen välisen rahallisen aukon. Kompromissina todetaan erilaiset arviot edistymisestä, tunnustetaan yhteisen määritelmän ja laskutavan puuttuminen, ja määrätään pysyvä rahoituskomitea (SCF) tekemään tavoitteen edistymistä seuraavat raportit osapuolikokoukselle annettavaksi vuosina 2024, 2026 ja 2028.

Pysyvä rahoituskomitea (SCF)

Erityisesti SCF:n alla oli sekaannusta siitä, minkä asian käsittelyn tulisi olla COP:n ja minkä CMA:n alla. Kuten rahastojenkin kohdalla suurin osa sisällöstä on COP:n alaisen ohjinnan puolella, mikä heijastelee varsinkin G77-ryhmän pääasiallista tahtotilaa priorisoida vuoden 1992 puitesopimusta.

Tärkeimmät teemat tällä kertaa olivat Pariisin sopimuksen artikla 2.1.c eli laajoihin rahavirtoihin ja ilmastorahoituksen määritelmään liittyvä työ. Arabiryhmä ei halunnut toivottaa tervetulleeksi SCF:n tekemää raporttia laajoista rahavirroista, mutta päätökseen saatiin kuitenkin jatkomandaatti komitealle tähän tematiikkaan liittyen. Osapuolet ja rahoitussektorin sidosryhmät voivat lähettää näkemyksiään huhtikuun 2023 loppuun mennessä liittyen mahdollisiin lähestymistapoihin ja toimeenpano-ohjeisiin. Samoin komitea jatkaa työtään ilmastorahoituksen määritelmään osalta ja myös tähän liittyen lähetteitä pyydetään huhtikuun loppuun mennessä. Molemmat raportit luovutetaan loppuvuonna 2023 osapuolikokoukselle. Tämän ohella komiteaa pyydetään mm. parantamaan tiedon laatua sen kaksivuotisrahoitusraporteissaan mukaan lukien koskien aluekohtaista, yksityisen sektorin rahoituksen mobilisointia tai vahinkoja ja menetyksiä koskevia rahoitusjärjestelyjä koskevaa tietoa.

Lisäksi COP ja CMA hyväksyivät toimintaohjeet komitean toisesta arviosta. Osapuolia, komitean jäseniä sekä muita relevantteja sidosryhmiä pyydetään lähettämään kirjalliset lähetteet huhtikuun loppuun mennessä, jotta kesäkuun SBI voi aloittaa arvion käsittelyn. Komitean toinen arvio tulisi saada päätökseen loppuvuoteen 2023 mennessä.

Uusi rahoitustavoite

CMA:n alla käytiin keskustelu uudesta 2025 jälkeisestä rahoitustavoitteesta. Varsinainen päätös tehdään 2024, mutta oli odotettavissa, että nyt jo osa osapuolista haluaisi välivaihetta pidemmälle menevämpiä päätöksiä. Ministeritasolla viimeistelty lopputulos oli kuitenkin aiemmin sovitun prosessin mukainen eli ensi vuoden työtä ohjaava. Työohjelman rinnakkaispuheenjohtajien tulee julkaista työohjelma maaliskuuhun mennessä ml. käsiteltävät teemat. Osapuolet voivat lähettää kirjallisia näkemyksiään helmikuun loppuun mennessä. Teknisten sessioiden ohella ministeritason dialogi pidetään loppuvuoden osapuolikokouksen yhteydessä.

Raportoinnin tuki (SBI 4c)

Pitkän tauon jälkeen osapuolet saivat aikaan raportoinnin tukeen liittyvät päätelmät. Joidenkin maiden tuensaantiongelmiin viitataan tällä kertaa vain hyvin kevyesti huomioimalla nopean vastauksen tärkeys.

Tiedeasiakohdat

Ilmastonmuutoksen tutkimusta ja havainnointia koskevan asiakohdan osana järjestetään valtuutettuja tapahtumia, joissa kootaan ilmastotieteen ajankohtaisia tuloksia ja tilannekatsauksia. Loppuvuoden osapuolikokouksissa pääpaino on aina systemaattisiin havaintoaineistoihin liittyvien ajankohtaisten ja uusimpien tulosten esittelyssä (Earth Information Day:t). COP27:ssä oli esillä lisäksi viimeisimpien IPCC:n AR6-raporttien pääviestejä useassa tilaisuudessa.

Earth Information Day 2022:ssä käydyissä dialogeissa ja posterisessioissa valtuuskunnat ja tiedemaailma keskustelivat globaalin ilmaston tilasta ja systemaattisten havaintojen

mahdollisuuksista tietopohjan lisäämisessä. Erityisfokuksessa olivat havaintoaineistojen mahdollisuudet hillinnän ja sopeutumisen seurannassa sekä ennakkovaroitusjärjestelmät (Early Warning Systems). Earth Information Day 2022:n materiaalit löytyvät sivustolta: <https://unfccc.int/event/earth-information-day-2022>. SBSTA:n asialistan osana neuvotelluissa johtopäätöksissä esitettiin huoli, että maailmanlaajuisissa systemaattisissa havainnointijärjestelmissä on vielä merkittäviä aukkoja ja korostettiin tarvetta lisätä havaintojen kattavuutta erityisesti valtameri-, vuoristo-, aavikko-, polaari- ja jääpeitteisillä alueilla.

Konvention pitkän aikavälin tavoitteiden toinen säännöllinen tarkastelu (2nd Periodic Review, PR2) alkoi vuonna 2020 ja saatiin suunnitellusti valmiiksi COP27:ssä. Koko PR2 prosessin aikana toteutettiin kolme asiantuntijadiologia, ja Sharm el Sheikhsissä esiteltiin kaikkien sessioiden antia kokoavaa synteisiraporttia. Päätöslauselimateksti sovittiin pitkien neuvottelujen jälkeen. Päätös selventää lämpötilatavoitteen tulkintoja ja aikataulutusta niiden saavuttamiseksi sekä korostaa lisäisten hillintätoimien tarvetta ja kollektiivista vastuuta tavoitteiden saavuttamiseksi. Sopeutumisen osalta todetaan tarve ennakoiville ja pysyville lisätoimille. Ilmastorahoitus on kasvanut PR1 (2013-2015) jälkeen, mutta sen tason on edelleen riittämätön. Päätöksessä todetaan myös, että dialogien tuotoksia voisi käyttää Pariisin sopimuksen toimeenpanon maailmanlaajuisen tilannekatsauksen (Global Stocktake) yhteydessä vuonna 2023. Vuoden 2024 osapuolikokouksessa (COP29) arvioidaan tarvetta konvention tavoitteiden säännöllisille tarkasteluille jatkossa.

Pariisin sopimuksen toimeenpanon maailmanlaajuinen tilannekatsaus (Global Stocktake)

Pariisin sopimuksen toimeenpanoa arvioivan maailmanlaajuisen tilannekatsauksen (Global Stocktake) toinen teknisen tason dialogi pidettiin osapuolikokouksen ensimmäisellä viikolla. Dialogi yhdisteli monia erilaisia keskustelumuotoja (pyöreät pöydät, maailmankahvila, teemakohtaiset yleisistunnot), joissa kerättiin tietoa ja kokemuksia osapuolilta ja viiteryhmillä, miten ilmastonmuutoksen hillinnässä, siihen sopeutumisessa sekä toimeenpanossa on edetty. Kuten ensimmäisestä teknisestä dialogistakin, myös COP27:ssä käytyjen keskustelujen tuloksia kootaan fasilitaattorien yhteenvetoraporttiin, joka julkaistaan ennen kesällä 2023 Bonnissa pidettävää kolmatta teknistä dialogia. Kesän jälkeen prosessi etenee COP28:ssä tehtäviin poliittisiin loppupäätelmiin. Neuvotteluraitteella sovitussa päätösasiakirjassa päädyttiin tarkentamaan vuoden 2023 työohjelmaa täsmentäen aikaisemmasta teknisen ja poliittisen tason työnjakoa ja vuorovaikutusta sekä tarvittavia askeleita (lähetteen, sessioiden väliset kokoukset) vuoden 2023 aikana. Päätöksessä myös rohkaistaan osapuolia ja viiteryymiä järjestämään paikallisen, kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen tason tilaisuuksia tukemaan prosessia.

Pariisin sopimuksen kansainväliset markkinamekanismit (artikla 6)

Kansainväliset markkinamekanismit mahdollistavat sen, että Pariisin sopimuksen allekirjoittaneet maat voivat tehdä ilmastotoimia oman maansa rajojen ulkopuolella. Sääntöjä tarvitaan siihen, miten maat voivat hyödyntää kumppanimaissa rahoittamiaan ilmastotoimia omien päästötavoitteidensa saavuttamisessa. Markkinamekanismeja koskevat säännöt mahdollistavat kansainvälisesti siirrettyjen päästövähennysten käyttämisen kansallisten sitoumusten täyttämiseksi (artikla 6.2) ja hanketason päästövähennysten hyvitysmekanismien perustamisen (artikla 6.4). Artikla 6.8 koskee puolestaan ei-markkinaehtoisia lähestymistapoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pariisin sopimuksen markkinamekanismit COP27:ssa

Glasgow'ssa saatujen kansainvälisten markkinamekanismisääntöjen toimeenpano jatkui ennen COP27:a useilla asiantuntijatason työpajoilla ja kesäkuun 2022 SB56-kokouksen päätökset veivät toimeenpanoa osaltaan eteenpäin. UNFCCC-sihteeristö tuotti useita teknisiä papereita keskusteluiden tueksi. SBSTA-puheenjohtajalta saatiin ennen COP27-kokousta kaikkiin mekanismeja koskeviin asiakointiin epäviralliset uudet tekstit, joiden pohjalta keskustelut käynnistyivät.

Keskusteluissa osapuolet esittivät eriäviä tulkintoja lukuisista Glasgow'n päätösten asiakohdista, koskien sääntöjen toimeenpanoa.

Kokouksessa saavutettiin päätökset kaikista markkinamekanismeja koskevista asiakohdista. Osapuolet joutuivat tekemään merkittäviä kompromisseja ja myös EU joutui joustamaan tärkeissä asiakohdissa, kuten vaadittavissa raporteissa, aktiviteetteja koskevissa tarkistuksissa ja eri rekistereistä muodostuvassa järjestelmässä.

Glasgow'n markkinamekanismeja koskevassa säännöstössä avattiin mahdollisuus tuottaa kahdenlaisia yksiköitä, valtuutettuja ja valtuuttamattomia. Valtuutettuja yksiköitä, jotka siirtyvät kansainvälisissä rekistereissä ja käytetään joko kansallisiin panoksiin tai muuhun kansainväliseen hillintätoimeen (esim. lentoliikenteen päästövähennysstandardi CORSIA). Valtuutettuja yksiköitä vastaava määrä tulee huomioida valtioiden päästötaseissa tekemällä vastaava mukautus, kun taas valtuuttamattomilta yksiköiltä sitä ei vaadita. Tämä sovun mahdollistanut ratkaisu on osoittautunut haastavaksi toimeenpanon näkökulmasta. Ennen COP27:aa osapuolilla oli eriäviä näkemyksiä, miten toimeenpano tulee tehdä, esimerkiksi milloin valtuutus tulee tehdä ja voidaanko se perua, jotta läpinäkyvyys erilaisten yksiköiden välillä säilyy luonnista, rekistereissä tapahtuvista siirroista, aina vastaavan mukautuksen aikaansaaman päästötaseen muutokseen. COP27:ssa EIG:n tekemän avauksen pohjalta neuvotteluissa saavutettiin sopu, jossa näitä yksiköitä, joille ei tehdä vastaavaa mukautusta kutsutaan hillintätoimia tukeviksi ilmastoteoiksi (mitigation contribution). Tämän voidaan katsoa edistävän hiilimarkkinoiden laajentamista koskemaan myös hillintätoimia, jotka auttavat kansallisten ilmastopolitiikan tavoitteiden täyttämistä, mutta eivät ole määritelmällistä kompensoimista.

Keskustelut käsittelivät **artikla 6.2** osalta mm. toteutettavia rekistereitä ja niiden rakennetta, raportointivaatimuksia ja tehtäviä tarkastuksia. EU pyrki ajamaan kantojensa mukaisesti rekisteri- ja raportointikokonaisuutta, jolla varmistettaisiin aktiviteettien tuottamien päästövähennysten riittävä seuranta ja läpinäkyvyys, jotta esimerkiksi vaatimusta toimien lisäisyydestä olisi mahdollista arvioida. Tässä kokonaisuudessa tunnistettiin keskeiseksi mm. ennen aktiviteetin käynnistymistä annettavat alkuraportti, jossa kuvattaisiin ko. aktiviteetin keskeiset elementit, toteutus ja seuranta. Lisäksi olisi haluttu selkeyttä eri raporttien ja tarkastusten ajoittumiseen. EU:ta näissä tavoitteissa neuvotteluissa tukivat lähinnä EIG ja AGN, mutta vain osittain, eivätkä erityisen aktiivisesti. Perinteisten matalamman kunnianhimon tasoa ajavien osapuolien, kuten ABU ja LMDC, lisäksi erityisesti USA ajoi neuvotteluissa EU:n kannoista poikkeavaa rekisterijärjestelmän rakennetta, sekä vaatimattomimpia tarkastuksia. Myös Uudelle-Seelannille ja Norjalle oli erityisen tärkeää saada sääntöjen toimeenpano käyntiin ja sen vuoksi heillä oli vahva tarve löytää kompromisseja Glasgow'ssa sovittujen sääntöjen tulkintaan.

Artikla 6.4:n alle luotu asiantuntijaelin (Supervisory Body) hyväksyi juuri ennen COP-kokousta poistumayksiköitä tuottavien aktiviteettien suositukset, mutta osasta Glasgow'ssa mandatoiduista asiakohdista asiantuntijaelin ei päässyt yksimielisyyteen (mm. suositukset lisäisyydelle ja metodologioille), eikä näin ollen pystynyt antamaan näistä suosituksia CMA:n käsiteltäväksi. COP27:n keskusteluissa poistumayksiköiden suositukset saivat hyvin paljon kritiikkiä ja myös EU suhtautui sisältöön kriittisesti. Lopputulos neuvotteluista oli, ettei osapuolikokous hyväksynyt

poistumasuosituksia, vaan pyysi asiantuntijaelintä jatkamaan suositusten kehitystä ja tässä työssä kuulemaan myös tarkkailijajärjestöjä. Glasgow'n mandaatin mukaisesti eri suositusten tulisi muodostaa kokonaisuus, jolla varmistetaan metodologioiden tukevan tavoiteltua lopputulemaa.

Artikla 6.8:aa koskevan työohjelman toteutus jatkuu. COP27 päätöksessä ohjelman toimeenpano päätettiin tehdä kahdessa vaiheessa, 2023-2024 ja 2025-2026, ja sihteeristön pyydettiin kehittää ja operationalisoida nettipohjainen tiedonvaihtoalusta työn tueksi. Työohjelmaa koskevissa neuvotteluissa osapuolet olivat erimielisiä mm. sen eri aktiviteettien toimeenpanon ajankohdista ja tarkastuskäytänteistä.

Kioton aikakauden mekanismit

Keskusteluissa Kioton aikakauden CDM-hankkeiden tuottamien CER-yksiköiden siirtymisestä uuteen mekanismiin esillä olivat mm. raportointivaatimukset, yksiköiden tuottamisen loppumisajankohta, sekä mihin CER-yksiköitä voidaan käyttää. Päätöksessä ei sovittu tarkkaa ajankohtaa CER-yksiköiden tuotannon päättymiselle, vaan yksiköiden luontia ja aktiviteettien rekisteröintiä voidaan jatkaa siihen asti, kunnes uudella artikla 6.4 -mekanisilla on valmius vastaanottaa siirtyviä yksiköitä.

Kioton aikakauden mekanismien osalta yhteistoiminta-mekanismi (Joint Implementation) päätettiin lakkauttaa.

Markkinamekanismien toimeenpanon eteneminen jatkossa ja haasteet

Markkinamekanismeja koskevien päätösten seurauksena mekanismien toimeenpanossa voidaan edetä ilman viivytyksiä.

Toimeenpanon toteuttamiseksi sovittiin artikla 6.2 alla työohjelmasta, joka koskee mm. rekistereitä ja niiden rakenteita, raportointeja ja muita kuin kasvihuonekaasuja kuvastavia tunnuksia. Artikla 6.4 alla sovittiin työohjelmasta, jossa käsitellään mm. valtioiden tekemiä valtuutuksia, poistumia koskevia aktiviteetteja, sekä erityisesti REDD+ mekanismiin liittyvää keskustelua päästöjen välttämisestä. UNFCCC-sihteeristö tuottaa ohjekirjan ensimmäisestä raportoinnista ja budjetista/kustannuksista "who will pay for what".

Artikla 6.2 määrittelee kehikon hiilimarkkinoiden toiminnan toteutukselle (rules, modalities ja procedures) ja myös hanketason toteutuksen (artikla 6.4) tulee toimia tämän kehikon sisällä. Nyt saavutetussa sovussa jää osin epäselväksi, onnistutaanko toimeenpanossa siten, että voidaan varmistaa mekanismien tuottavan korkean integriteetin päästövähennyksiä, jotka ovat lisäisiä suhteessa valtioiden kansallisiin panoksiin.

EU:n näkökulmasta muut osapuolet olivat kadottaneet ajatuksen, mitä tarkoittaa kunnianhimo mekanismeissa ja miten yhdenmukaisuus Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa tulisi näkyä mekanismin sääntöjen toimeenpanossa. Neuvotteluissa oli paljon painetta jatkaa nykyisiä käytänteitä uudessa mekanismissa ja USA:n uusi vapaaehtoihin hiilimarkkinoihin kohdistuva aloite vaikutti neuvotteluihin.

Keskustelut markkinamekanismien toimeenpanosta jatkuvat UNFCCC-sihteeristön järjestämissä työpajoissa ennen SBSTA58- ja CMA5-kokouksia.

Maatalous (Koronivia joint work on agriculture, KJWA) sekä muut maankäyttöasiat

Agendakohdassa tavoitteena oli raportoida tiekarttatyö ja käydä keskustelua maatalouden ilmastotyön tulevaisuudesta. Työ aloitettiin kesäkuisen epävirallisen työasiakirjan pohjalta tiekarttatyön raportoinnista. Puheenjohtajat luonnostelivat päätösluonnosta tiekarttatyön osalta. Keskustelua jatkettiin puheenjohtajien osapuolten näkemysten pohjalta jalostamasta versiosta ja osapuolet esittivät suullisesti kirjalliset lähetteensä eli näkemyksensä asiaan. Lisäksi kerättiin vielä osapuolten näkemykset myös koskien maatalouden tulevaisuutta. Osapuolet saivat perjantaina kaksi luonnosta, toisen koskien tiekarttatyön raportointia ja toisen koskien tulevaisuutta. Viimeisessä epävirallisessa istunnossa ei syntynyt ratkaisua, jolloin Egypti esitti työn siirtämistä seuraavalle viikolle.

G77 käytti paljon aikaa koordinoitumiseen ja ryhmässä oli sisäistä ristivetoa erityisesti työn tulevaisuutta ja sen strukturointia koskien Afrikka-ryhmän ajaessa vahvasti omaa kantaansa, LAC ja ryhmä Aasian maita osoittivat vahvasti ratkaisuhaluja. Intia toi useaan otteeseen esiin haluttomuutensa puhua hillinnästä ja EU näkemyksensä tiekarttatyön päättämisen tarpeellisuudesta tulevaisuuskeskustelun pohjaksi.

Toisella neuvotteluvuorolla maatalouden ilmastotyön neuvotteluja jatkettiin suoraan osapuolokokouksen alla. Tiistaista lähtien istunnoissa työstettiin päätösluonnosta, joka piti sisällään sekä tiekarttatyön raportoinnin, että työn tulevaisuuden. Ratkaisevat keskustelut käytiin lopulta maatalouden päästöjen hillintää koskevien kirjausten sisällyttämisestä päätöstekstiin. Torstai-iltana pidetyssä viimeisessä epävirallisessa istunnossa kaikki osapuolet yhtä lukuun ottamatta tukivat päätösluonnoksen lähettämistä sellaisenaan hyväksyttäväksi ja puheenjohtajamaan päätöksellä näin myös tapahtui.

Kokouksessa saavutettu päätös (Decision -/CP.27 Joint work on implementation of climate action on agriculture and food security) sisältää kattavan yhteenvedon kuluneiden viiden vuoden aikana tehdyn Koronivia Joint Work on Agriculture -työn tuloksista keskeisten maatalouden kestävyttä edistävien toimien määrittelemiseksi. Lisäksi osapuolet sopivat nelivuotisen työohjelman käynnistämiseksi maatalouteen ja ruokaturvaan liittyvän ilmastotyön toimeenpanon edistämiseksi (Sharm el Sheikh Joint work on implementation of climate action on agriculture and food security).

Työohjelma pitää sisällään aikaisemman maatalouden ilmastotyön toimeenpanon, sekä mahdollisuuden nostaa esiin uusia aiheita. Työohjelman tavoitteena on edistää sekä maatalouden ilmastomuutokseen sopeutumista että hillintätoimia, parantaa osapuolten, elinten ja rahoitusmekanismien välistä tiedonkulkua ja koordinaatiota maatalouden ilmastotyön ja ruokaturvan vahvistamiseksi sekä muun muassa jakaa tietoa kansallisten ilmastosuunnitelmien ja -strategioiden kehittämiseksi ja toimeenpanemiseksi. Seuraavassa alaelinten kokouksessa on tarkoitus osapuolten läheteiden pohjalta harkita työohjelman sisältöä, tulevien työpajojen aiheita sekä päätöksessä mainitun verkkosivuston toteutusta.

Nyt saavutettua tulosta voidaan pitää tärkeänä päätöksenä YK:n ilmastopimuksen osapuolokokouksessa jo vuodesta 2011 lähtien valmistellun maatalouden ilmastotyön jalkauttamiseksi. Päätöksessä on kuvattu suuri joukko toimenpiteitä, joiden edistäminen on keskeistä maatalouden ilmastomuutokseen sopeutumisen vahvistamiseksi ja maataloudesta aiheutuvien päästöjen hillitsemiseksi, ja se myös tunnustaa viljelijöiden tärkeän roolin maatalouden ilmastokestävyys edistämiseksi. Päätöksessä on osin nostettu esiin myös maataloutta laajemmin koko ruokajärjestelmän kestävyys merkitys. Käytännössä tuloksella voi olla merkitystä esimerkiksi kansainvälisen ilmastorahoituksen kanavoimiseksi maatalouden ja laajemmin koko

ruokajärjestelmän kestävyuden edistämiseen. Lisäksi tulos kiinnittää huomiota maatalouden ja ruokajärjestelmän merkitykseen osana kansallisia ilmastotavoitteita.

Yleispäätös maatalouden ja maankäyttösektorin näkökulmasta

COP27 yleispäätöksessä nostettiin metsät ja maatalous omiksi kappaleikseen ja kannustettiin ensimmäistä kertaa harkitsemaan myös luontopohjaisia ratkaisuja tai ekosysteemipohjaisia lähestymistapoja sopeutumis- ja hillintätoimissa. Päätöksessä palautettiin mieleen REDD+ (Reducing emissions from deforestation and forest degradation) ja muut vaihtoehtoiset lähestymistavat linkittämättä kuitenkaan suoraan artikla 6:een.

Sukupuolten välinen tasa-arvo (gender), Action for Climate Empowerment ACE, Local Communities and Indigenous Peoples Platform LCIPP

Agendalla oli työohjelman (Gender Action Plan, GAP) väliaikaistarkastelu, tosin asiakohtaa dominoi rahoituskeskustelu. EU oli valmis kompromissiin ja yritti toimia sillanrakentajana ääripäiden välillä. Egypti nosti asian lopulta varaulkoministerinsä luotsattavaksi. Lopulta kokouksen ylijalla tehtiin muutamia muutoksia työohjelman aktiviteetteihin. Rahoituskappaleessa korostetaan tuen tarvetta kehittyville maille työohjelman toteuttamiseksi. EU ajoi vahvaa gender-mainintaa yleispäätökseen (cover decision), lopputulos jättää toivomisen varaa. GAP:n toteuttamisen tukeminen saatiin mukaan GCF:n ja GEF:n ohjintapäätöksiin.

Alkuperäiskansaforumilla (Local Communities and Indigenous Peoples Platform, LCIPP) ei ollut COP27:ssä neuvoteltavia asioita vaan sen työohjelmaa toteutettiin monin tavoin, mm. järjestämällä GAP:n kanssa yhteinen dialogi ”Enhancing indigenous women climate leadership in the UNFCCC process”. ACE-asiakohdassa hyväksyttiin Glasgow’n työohjelman nelivuotinen toimintaohjelma (Action plan), joka edistää ilmastokasvatusta, ihmisten osallistumista ja ilmastotietoisuutta sekä tiedonsaantia ja kansainvälistä yhteistyötä.

Nuorten alkuperäiskansojen edustajien pyöreän pöydän tilaisuus järjestettiin kahdessa osassa. Suomen nuorisodelegaatit seurasivat keskustelua paikan päällä. Pyöreässä pöydässä käsiteltiin muun muassa alkuperäiskansojen edustajien ja erityisesti nuorten mahdollisuuksista vaikuttaa valtionhallinnoissa tehtävään päätöksentekoon. Puheenjohtajamaa Egyptin nuorisolähteiläs Omnia El Omrani osallistui tilaisuuteen ja kommentoi puheenvuoroja puheenjohtajamaan näkökulmasta.

Oikeudelliset asiat

Pariisin sopimuksen compliance-komitean raportti hyväksyttiin osapuolikokouspäätöksellä. Päätös sisältää komitean työskentelysäännöt, jotka saatiin viimeisteltyä siitä, mihin Glasgow’ssa jäätiin.

Georgian ennen COP26:ta ensimmäisen kerran pöytäamä ehdotus uudeksi agendakohdaksi oikeudenmukaisesta maantieteellisestä edustuksesta yleissopimuksen mukaisesti perustetuissa elimissä ei menestynyt myöskään Sharm el Sheikissä EU:n ja muutamien samanmielisten osoittamasta sympatiasta huolimatta.

UNFCCC-prosessien päätöksentekoa koskevan asiakohdan käsittely päätettiin siirtää puheenjohtajan ehdotuksesta vuodelle eteenpäin.

Kokouksen aikana pidettiin tiedotustilaisuus Vanuatun ja kumppanimaiden aikomuksesta tehdä esitys YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaksi, jolla pyydetäisiin Kansainväliseltä tuomioistuimelta (ICJ) neuvoa-antavaa kannanottoa ilmastonmuutosta koskevista oikeudellisista velvoitteista. Päätelmäluonnoksen tekstiä ei ollut vielä saatavilla kokouksen aikana. ICJ:n lausunnot eivät ole sitovia, mutta ne tarjoavat auktoritatiivisia tulkintoja kansainvälisestä oikeudesta.

The Sharm El-Sheikh Climate Implementation Summit

Osapuolikokouksen alussa (7.-8.11.2021) järjestettiin päämiestason kokous The Sharm El-Sheikh Climate Implementation Summit, johon osallistui 112 valtion- tai hallituksen päämiestä. Suomesta päämiestason kokoukseen osallistui pääministeri Sanna Marin.

Valtioiden päämiehet osallistuivat korkean tason osuudessa pyöreän pöydän keskusteluihin. Kuuden pyöreän pöydän keskusteluissa teemoina olivat ruokaturva, innovatiivinen rahoitus, oikeudenmukainen siirtymä, investoinnit tulevaisuuden energiaratkaisuihin ja vihreään vetyyn, ilmastonmuutos ja haavoittuvaisten yhteisöjen kestävyys sekä vesiturvallisuus. Pääministeri Marin osallistui oikeudenmukaista siirtymää käsitelleeseen pyöreään pöytään.

The Sharm El-Sheikh Climate Implementation Summit yhteydessä 7.11. järjestettiin Glasgow'n metsäkatojulistukseen perustuvaan kumppanuuteen (Forest & Climate Leaders' Partnership, FCLP) lähteneiden jäsenmaiden päämiesten ensimmäinen tapaaminen. Päämiestason tapaamisessa Suomea edusti pääministeri Sanna Marin. Hän osallistui paneelikeskusteluun, jossa teemana oli metsiin kohdistuva rahoitus. Pääministeri korosti omissa puheenvuoroissaan mm. valtionvarainministerien ilmastokoalition tekemää työtä, sekä julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön tärkeyttä ylipäätään ilmastokysymyksissä, mutta erityisesti mietittäessä rahoitukseen liittyviä kysymyksiä.

Teemapäivät, oheistilaisuudet ja muut kokoukset, aloitteet

Valtiovarainministerien ilmastokoalition ministerikokous

Valtiovarainministereiden ilmastokoalition ministerikokous järjestettiin rahoituspäivänä 9.11. Suomea kokouksessa edusti VMI:n erityisedustaja Pekka Morén, joka toimi puheenjohtajana Indonesian varaministeri Suahasil Nazara ja erityisedustaja Masyita Crystallin kanssa. Kokouksessa olivat edustettuina 32 valtiovarainministeriötä ja 11 institutionaalista kumppania. Keskeisenä tavoitteena viikon aikana oli avata keskustelu valtiovarainministeriöiden roolista ja mandaatista ilmastotoimien valmistelussa, sekä koalition roolista ja prioriteeteista ilmastonmuutokseen sopeutumiseen (adaptation) liittyvässä työssä. COP27 aikana tarjoutui myös mahdollisuus tuoda esille ilmastokoalition työtä sidosryhmille ja mahdollisille uusille jäsenille. Koalitiolla on nyt 80 jäsentä. Näissä puitteissa oli myös mahdollisuus käydä keskusteluita eri maiden valtiovarainministereiden ja ympäristöministereiden kanssa sekä koalition alueellisten kumppaneiden kanssa, erityisesti kehyspankkien, kansainvälisten järjestöjen, tutkijoiden ja yksityisen sektorin sekä COP27 ja COP28 –puheenjohtajamaiden Egyptin ja UAE:n johdon kanssa.

Vesiteemapäivä 14.11.

Ensimmäistä kertaa YK:n ilmastokokousten yhteydessä järjestettiin vesiteemapäivä. Egypti esitteli uuden AWARe-aloitteensa (Action for Water Adaptation and Resilience). Portugali ja Marokko ilmaisivat tukensa aloitteelle. Aloitteen käytännön toimeenpanosta on tulossa lisää tietoa tammikuun aikana, ja seuraava isompi julkitulo tapahtuu YK:n vesikonferenssissa maaliskuussa.

Vesiteemapäivään osallistui ministereitä useista maista (mm. UK, Hollanti, Somalia, Tadžikistan, Singapore, Jordan, Uganda), lisäksi puhujia oli YK-järjestöistä ja kansainvälisistä rahoituslaitoksista. Suomesta Hannele Pokka osallistui WMO:n vesi- ja ilmastokoalition johtajaneelin edustajana päivän viimeiseen paneelikeskusteluun liittyen vuoden 2023 YK:n vesikonferenssiin. Hannele Pokka totesi puheessaan, että vesi tulisi nähdä ratkaisuna ilmastokriisiin, ei ongelmana. Vedellä on monia ulottuvuuksia sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen, että hillinnän kannalta. Lisäksi Pokka nosti esiin myös hydrometeorologisen seurannan ja ennakkovaroitujärjestelmien merkitystä, erityisesti sopeutumisen kannalta.

Päivän päätteeksi yhteinen näkemys tässä oli, että vesi ja kestävä vesienhallinta kuuluvat osaksi ilmastoagenda ja se tulisi nähdä ongelman sijaan yhtenä ratkaisuna. Useampaan kertaan päivän aikana toistui toive nähdä vesi mainittavan ilmastokokouksen yleispäätöksessä ja näin myös ensimmäistä kertaa tapahtui. Yleispäätöksessä korostetaan vesivarojen ja vesiekosysteemien kunnostuksen, hoidon ja suojelun tärkeyttä mukaan lukien valuma-alueet ja pohjavesialueet. Lisäksi päätöksessä kehoitetaan jäsenmaita huomioimaan vesi entistä paremmin sopeutumistoimissa.

Muut ministerikokoukset

Metsäkatojulistukseen perustuvan kumppanuuden ministerikokous (Forest & Climate Leaders' Partnership FCLP)

Suomi sitoutui Tasavallan Presidentin johdolla Glasgow'n COP26:ssa päämiesten metsäjulistukseen, jossa tavoitteeksi asetettiin metsäkadon pysäyttäminen ja kehityksen kääntäminen positiiviseksi vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi sitouduttiin maa-alueiden laadun heikkenemisen pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä. Tämä tulee toteuttaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Julistuksessa on näiden tavoitteiden edistämiseksi monta alatavoitetta.

Julistuksen tavoitteiden realisoimiseksi UK kasasi alkuvaiheen aktiivisten maiden ryhmän, johon Suomi lähti mukaan ympäristöministerin johdolla. YK:n yleiskokouksessa syyskuussa 2022 julkistettiin Forests & Climate Leaders' Partnership. Maita on todennäköisesti jatkossa tulossa lisää mukaan aloitteeseen.

Suomessa FCLP-keskusteluita on vetänyt ulkoministeriö ilmastosuurlähettilään johdolla ja kansallisessa keskustelussa mukana on ollut kaikkien keskeisten ministeriöiden lisäksi myös tutkimuslaitosten ja yliopistojen edustajia. Kansallisissa keskusteluissa on ollut yhteinen vahva tahtotila osallistua aloitteeseen.

UK on ollut erityisen kiinnostunut Suomen kokemuksista valtionvarainministerien ilmastokoalition liittyen. Ilmastokoalitio julkaisi kesäkuussa raportin luontoriskeistä (nature related risks), jota UK pitää hyvänä pohjana biodiversiteettityölle myös FCLP:n piirissä. Suomi on korostanut keskusteluissa, että metsäkadon ja maa-alueiden laadun heikentymisen estäminen vaativat systeemistä lähestymistapaa, jossa huomioidaan luontopohjaiset ratkaisut, planetaarinen terveys ja politiikkakoherenssi, jotta ongelmien syihin voidaan vastata tehokkaasti.

Aloitteessa ei ole mitään lainsäädännöllisesti sitovaa. Aloitteen osatavoitteista maat voivat valita itselle sopivat avainalueet, joiden kehittämisessä haluavat olla mukana, liittyivät ne sitten globaaleihin tuotantoketjuihin, ekosysteemien tilan parantamiseen, tai metsien kytkeytymiseen kehittyviin hiilimarkkinoihin. Metsäalan kestävyuden parantamiseksi maankäyttöratkaisujen tulisi vähentää epätasa-arvoa, sekä edistää paikallista tulotasoa ja oikeudenmukaista pääsyä ruokaan ja maahan.

Päämiestasolla järjestetyn FCLP-tapaamisen lisäksi COP27:n yhteydessä järjestettiin 12.11. FCLP:n ensimmäinen ministeritason tapaaminen, jossa Suomea edusti ilmastosuurlähettiläs. Keskustelua johtivat USA ja Ghana, jotka oli valittu toimimaan ryhmän ensimmäisinä puheenjohtajina. UK esitteli kuusi työlinjaa, joihin aloitteessa keskitytään alkuvaiheessa: 1) Julkisen ja lahjoittajien rahoituksen mobilisointi toimeenpanon tukemiseksi, 2) yksityisen rahoitusjärjestelmän uudelleenkohdentaminen, 3) metsien hiilimarkkinoiden vahvistaminen, 4) kansainvälinen yhteistyö kestävän metsätalouden ja maankäytön kysymyksissä, 5) alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen aloitteiden tukeminen, 6) kumppanuudet ja kannustimet erityisen arvokkaiden metsien säilyttämiseksi.

Metsäkysymysten näkökulmasta keskeiset länsimaat ovat mukana jo nyt aloitteessa (esim. USA, Kanada, Saksa, Ranska) ja koko joukko globaalin etelän maita. Olennaista on saada näille globaalin etelän maille keskeinen rooli aloitteessa ja Ghanan kumppanuuspuheenjohtajuus heti alkuvaiheessa on tästä näkökulmasta hyvä tapa edetä.

FCLP:n sisällöstä todettiin kaksi avainasiaa - skaalaus ja koordinaatio. Näiden toteutumiseksi tarvitaan tämä korkean tason aloite, jonka puitteissa tavataan vuosittain päämies- ja ministeritasolla. Skaalaus: nykytilanteeseen verrattuna tarvitaan lisää resursseja metsäkadon pysäyttämiseen liittyviin aktiviteetteihin. FCLP:n tavoitteena saada mukaan valtioiden lisäksi toimijoita kuten Maailmanpankki, kehityspankkeja, yksityisiä yrityksiä jne. Koordinaatio: metsäkaton liittyviä aktiviteetteja on hirvuinen määrä. Tarvitaan nykyistä parempaa koordinaatiota globaalilla tasolla. FCLP:n tulee välttää luomasta toimintaa, joka on päällekkäistä jo olemassa olevien rakenteiden, prosessien ja aktiviteettien osalta.

FCLP-kokousten voidaan katsoa saavuttaneen niille COP27-kokoukseen asetetut odotukset. UK:n, USA:n ja Ghanan, sekä väliaikaisen sihteeristön johdolla aloitteen toimeenpano jatkuu mailta pyydettyjen kommenttien pohjalta. Rakenteen osalta työ jatkuu ohjausryhmän perustamisella (7-10 maata) ja ohjausryhmän ensimmäisellä tapaamisella tammikuussa 2023, sekä mm. varsinaisen sihteeristön perustamisella ja työn käynnistämällä vuoden 2023 puolenvälin tienoilla.

Maailmanlaajuisen metaanisitoumuksen 1. ministerikokous

EU:n ja Yhdysvaltojen ajamana 2021 perustettiin maailmanlaajuinen metaanisitoumus, joka tavoittelee määrällistä 30 prosentin globaalia vähennystä ihmisperäisissä päästöissä 2020-2030 aikavälillä. IPCC:n mukaan Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen saavuttaminen vuosisadan lopussa vaatii hiilidioksidineutraaliuden saavuttamista vuosisadan puolessa välissä ja merkittäviä päästövähennyksiä muille kasvihuonekaasuille. Sitoumus tavoittelee tätä kehityskulkua metaanille ja tuo määrällisen tavoitteen tukemaan konkreettista työtä päästövähennysten aikaansaamiseksi. COP27 kokouksessa pidettiin ensimmäinen aloitteen edistymistä seuraava ministeritason kokous. Kokouksessa todettiin 150 maan liittyneen aloitteeseen ja kiiteltiin 50 maata (ml. Suomi), jotka ovat jo tehneet kansalliset toimenpidesuunnitelmat metaanipäästöjen vähentämiseksi.

Ilmaston ja puhtaan ilman 13. ministerikokous

Ilmaston ja puhtaan ilman kumppanuusohjelman (Climate and Clean Air Coalition, CCAC) ministerikokous (Climate & Clean Air Ministerial) kokoaa vuosittain kumppanuusohjelman osapuolet yhteen. Vuosi sitten koalitio hyväksyi uuden 2030 ulottuvan strategian, jonka toimeenpano on alkanut. COP27 yhteydessä järjestetty 13. ministerikokous totesi tarpeen käynnistää ja nopeuttaa lisätoimia metaanin, mustan hiilen, F-kaasujen ja alailmakehän otsonin (SLCP-aineet) torjumiseksi, käsitteli kumppanuusohjelman työn etenemistä sekä käynnisti näiltä osin myös uusia hankkeita. Ministerikokouksen yhteydessä julkaistiin myös ministereiden yhteinen kommunikointi korostamaan em. työn tärkeyttä. Kokouksen yhteydessä julkaistiin myös laaja Afrikkaa koskevan arviointiraportti. Suomen puheenvuorossa YMI Ohisalo korosti Suomen pitkäjänteisestä tukea Ilmaston ja puhtaan ilman koalitiolle ja sen Trust Fundille sekä kertoi kansallisen metaanitoimenpideohjelman valmistumisesta ja Suomen toimista arktisen mustan hiilen ja F-kaasujen torjunnassa.

Uudet aloitteet

Uusien aloitteiden osalta Suomi liittyi COP27:n yhteydessä käynnistettyyn, USA:n perustamaan **Net Zero Governments –aloitteeseen**, jonka tarkoituksena on lisätä valtionhallintojen sisäisiä toimia Pariisin sopimuksen tavoitteisiin pääsemiseksi. Aloitteeseen liittyneet valtiot sitoutuvat valtionhallintojen nollapäästöisyyteen vuoteen 2050 mennessä erilaisten toimitiloihin ja julkisiin hankintoihin liittyvien toimenpiteiden avulla. Aloitteeseen liittyneet maat sitoutuivat kokoamaan toimenpiteitä tiekarttaan COP28 mennessä.

Suomi liittyi mukaan myös Japanin käynnistämään, Pariisin sopimuksen **artikla 6 toimeenpanoa koskevaan aloitteeseen**. Aloitteen tarkoituksena on tukea ja edesauttaa kansainvälisten hiilimarkkinoiden syntymistä.

COP27 kokouksen alla perustetun **‘Ambition on Melting Ice’ korkean tason ryhmän** työ käynnistettiin ministeritason kokouksella Sharm el Shehissä. Ryhmän rinnakkaispuheenjohtajina toimivat Chile ja Islanti ja sen jäsenistö koostuu maista maailman jäätikkö- ja polaarialueilta, mutta myös joistakin pienistä saarivaltioista. Tilaisuudessa Suomea edusti ympäristöministeriön VSI Terhi Lehtonen joka myös allekirjoitti kokouksen yhteydessä annetun julistuksen. Ryhmän missiona on lisätä tietoisuutta ja poliittista huomiota ilmastonmuutoksen vaikutuksiin jääpeitteisille alueille, edesauttaa kunnianhimoisia päästövähennyksiä sekä korostaa 1,5 asteen tavoitteessa pysyttämisen tärkeyttä. Ryhmä tuo myös jääpeitteisten alueiden näkökulmia oleellisiin UNFCCC prosesseihin, esimerkiksi organisoimalla UNFCCC sessioiden välisiä ja niitä edeltäviä työpajoja.

Oheistilaisuudet

Suomi järjesti COP27:n aikana yhdessä Elinkeinoelämän keskusliiton, Climate Leadership Coalition ja Sitran kanssa virallisen **UNFCCC-sivutapahtuman** ”Finland’s path to carbon neutrality by 2035: Reducing carbon footprint, increasing handprint”. Tilaisuuden tarkoituksena oli esitellä Suomen 2035 hiilineutraaliustavoitteen lisäksi keskeisiä havaintoja valtionhallinnon ja yritysten yhteistyöstä ilmastotavoitteiden toteuttamisessa sektorikohtaisten vähähiilisyystiekarttojen avulla, sekä hiilikädenjäljen konseptia.

Virallisen UNFCCC-sivutapahtuman ohella Suomi oli hyvin edustettuna erilaisissa oheistilaisuuksissa ilmastokokouksen aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti COP27-ilmastokokouksessa kolme Hiilestä kiinni -teemaista sivutapahtumaa yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa. Lisäksi YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n ja Wetlands Internationalin sivutapahtumassa esiteltiin Hiilestä kiinni -hankkeissa tutkittuja kosteikkoviljelyn mahdollisuuksia Suomessa. Maa- ja metsätalousministeriöllä oli Pro Veg Internationalin ja IFADin oheistapahtumissa myös puheenvuoroja liittyen ruokavaliion rooliin maatalouden ilmastotyössä sekä hiilimarkkinoiden edistämiseen.

Sivutapahtumilla haluttiin esitellä Suomessa tehtävää maankäyttösektorin ilmastotyötä- ja tutkimusta sekä korostaa ilmastotutkimuksen poikkitieteellisyyden merkitystä ja nostaa esiin myös nuoria tutkijoita.

Hiilestä kiinni -toimenpidekokonaisuus on konkreettinen esimerkki valtion tukemasta ilmastotyöstä ja se herättikin COP27-ilmastokokouksessa suurta kiinnostusta. Maa- ja metsätalousministeriön sivutapahtumien teemaksi valittiin turvemaiden ilmastokestävä käyttö aiheen ajankohtaisuuden ja kansainvälisen kiinnostavuuden vuoksi. Hiilestä kiinni -rahoitusta saaneiden TURINA-, TUIMA-, TURNEE- ja NC-GRASS -hankkeiden edustajat kertoivat MMM:n sivutapahtumissa omien tutkimustensa pohjalta, miten turvepeltojen uusilla viljelymenetelmillä ja suometsien hoidolla voidaan saada aikaan päästövähennyksiä maatalous- ja maankäyttösektorilla. Hankkeet ovat edelleen käynnissä, mutta niistä on jo nyt saatu kansainvälisestikin kiinnostavia tuloksia. Oheistapahtumien myönteisen vastaanoton perusteella uudelle tietopohjalle on ilmastokokouksen yhteydessä kysyntää, kun pohditaan maankäyttösektorin ja ruokajärjestelmien kestävyiden edistämistä maailmanlaajuisesti.

Sosiaali- ja terveysministeri Sarkkinen edusti Suomea COP27:ssä mm. Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organisation, ILO), YK:n väestörahasen (United Nations Populations Fund, UNFPA) sekä kansainvälisen maatalousrahaston (International Fund for Agriculture Development, IFAD) järjestämässä oheistilaisuuksissa. Oheistilaisuudet käsittelivät esimerkiksi ilmastomuutoksen sukupuoli- ja vammaisinkluusioteemoja. Suomen puheenvuoroissa korostettiin erityisesti, miksi ilmastomuutoksen pysäyttämiseksi tarvitaan myös sosiaali- ja tasa-arvopoliittisia toimia sekä osallisuuden ja vammaisinkluusion vahvistamista.

Kokouksessa järjestettiin myös useita **liikenteen sivutapahtumia**. Näissä keskityttiin liikenteen kansallisiin päästövähennyskeinoihin, politiikkalinjauksiin ja hankkeisiin. Sivutapahtumien teemat noudattivat pitkälti kokouksen yleisiä teemoja kuten sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja rahoitustarpeita. Sivutapahtumissa käytiin kaikkien liikennemuotojen osalta keskustelua liikenteen päästövähennyskeinoista kuten vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön lisäämisestä, infrastruktuurin kehittämisestä, energiatehokkuustoimista, alan teknologisesta kehityksestä sekä osaamisen kehittämistarpeista. Sivutapahtumien esitykset ja keskustelu jäivät kuitenkin varsin yleiselle tasolle tai keskittyivät parhaiden käytänteiden esittelyyn. Siten niiden anti oli vähäinen. Havainnollisinta oli ymmärtää kehittyvien maiden sekä kehitysmaiden erilaisia edellytyksiä liikenteen ilmastopolitiikan toimenpiteiden toteuttamisessa.

Egyptin kokouksessa edistettiin vuonna 2021 Glasgow'ssa julkaistuja läpimurtoja konkreettisten ilmastotoimien toteuttamiseksi. Yksi näistä läpimurroista koskee tieliikennettä. Tieliikenteen läpimurron mukaan *"nollapäästöisten ajoneuvojen tulisi olla uusi normaali ja saavutettavissa, edullisia ja kestäviä kaikilla alueilla vuoteen 2030 mennessä."* Suomi osallistui Egyptin kokouksessa viiteen tieliikenteen läpimurron kansainväliseen toimenpiteeseen. Toimenpiteissä ei ole kyse uusista sitoumuksista, vaan niillä pyritään varmistamaan Glasgow'n COP26:n tieliikenteen läpimurron toteutuminen vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi kokouksen yhteydessä julkistettiin Tanskan ja USA:n alullepanema vihreän merenkulun haaste, jossa yrityksillä oli mahdollisuus antaa sitoumus päästöttömien ratkaisujen kehittämisestä. Suomi sai haasteen yhteydessä hyvin näkyvyyttä sillä haasteeseen osallistuivat alan yrityksistä tai yhtiöistä Wärtsilä, Meriaura, Elomatic, Vikingline, RMC ja Fintraffic.

Nuorisodelegaattien rooli valtuuskunnassa

Nuorisovaltakunnan kattojärjestö Allianssin nimeämät nuorten ilmastodelegaatit Akseli Rouvari ja Maija Kuivalainen edustivat valtuuskunnassa Suomen nuoria. He osallistuivat kokoukseen koko kahden viikon ajan 6.-18.11. Nuorisodelegaatit osallistuivat valtuuskunnan kokouksiin sekä yhteen EU-koordinaatioon ja raportoivat ilmasto-osapuolikokouksen tapahtumista Suomelle sekä EU:lle. Osapuolikokouksen aikana nuorisodelegaatit seurasivat neuvottelujen etenemistä aktiivisesti, sekä toivat nuorten ääntä esille niin Suomen delegaatiolle kuin EU-maille. Delegaatit osallistuivat päivittäin lukuisiin sivutapahtumiin ja tapasivat päivittäin päättäjiä, tiedeyhteisön edustajia, järjestöjä ja yrityksiä ympäri maailmaa, osaltaan edistäen nuorten sekä Suomen tavoitteita kokouksessa.

Nuorisoyhteistyötä tehtiin laajasti Pohjoismaiden, EU-maiden sekä globaalien nuorisoesiintymien kautta ympäri maailmaa. Kokouksessa oli paikalla satoja nuoria eri maiden sekä järjestöjen ja organisaatioiden edustajina. Ennen varsinaista ilmasto-osapuolikokousta järjestettiin kolmipäiväinen nuorten COY17-konferenssi, johon Maija Kuivalainen osallistui Suomen edustajana. Konferenssissa päätettiin nuorten kannoista ja vaikuttamisesta ilmastokokoukseen Global Youth Statement -asiakirjan muodossa. Nuorisodelegaatit luovuttivat asiakirjan pääministeri Marinille maanantaina 7.11. Sharm El-Sheikh Climate Implementation Summitin yhteydessä järjestetyssä tapaamisessa.

Nuorisodelegaatit toimivat puhujina ja panelisteina yhteensä viidessä kokouksen aikana järjestetyssä sivutapahtumassa. Nuorisodelegaatit olivat myös mukana järjestämässä oheistapahtumia, kuten Pohjoismaisten nuorten kannanoton julkistamistilaisuutta 15.11. Tapahtumaan osallistui nuorten puhujien lisäksi ministerit neljästä Pohjoismaasta (Suomi, Norja, Tanska, Islanti), sekä valtiosihteeri yhdestä (Ruotsi).

Nuorisodelegaattien tehtäviin kuului lisäksi aktiivisen viestinnän tekeminen kokouksen aikana eri kanavissa. Delegaatit toteuttivat ja kuvasivat kahden kokousviikon aikana kymmenen eri asiantuntijoiden ja päättäjien haastattelua ympäristöministeriön sosiaaliseen mediaan. Lisäksi delegaattien tehtäviin kuului viestiä kokouksesta ja sen etenemisestä eri sosiaalisen median tilien kautta Suomeen, tehden nuorille ja muille kohderyhmille tutuksi ilmastokokouksen asioita, Suomen kansainvälistä vaikuttamista ja kantoja, sekä kansainvälistä ilmastopolitiikkaa.

Liite 1: Suomen valtuuskunta Sharm el Sheikhin ilmastokokouksessa

Puheenjohtaja

Pääministeri Sanna Marin

Varapuheenjohtajat

Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo

Ympäristöneuvos Marjo Nummelin, ympäristöministeriö

Jäsenet

Ulkoministeri Pekka Haavisto

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Valtiosihteeri Terhi Lehtonen, ympäristöministeriö

Suurlähettiläs Pekka Kosonen, Kairon suurlähetystö

Ympäristöneuvos Outi Honkatukia, ympäristöministeriö

Yksikön johtaja Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö

Ministerin erityisedustaja Pekka Morén, valtiovarainministeriö

Johtava asiantuntija Anna Salminen, maa- ja metsätalousministeriö

Asiantuntijat ja avustajat

Pääministerin erityisavustaja Lauri Voionmaa, valtioneuvoston kanslia

Ilmastosuurlähettiläs Jan Wahlberg, ulkoministeriö

Yksikönpäällikkö Anna Merrifield, ulkoministeriö

Kansainvälisten asiain neuvos Kerstin Stendahl, ulkoministeriö

Tarkastaja Johanna Pietikäinen, ulkoministeriö

Neuvonantaja Saana Ahonen, ulkoministeriö

Lainsäädäntösihteeri Laura Peuraniemi, ulkoministeriö

Ulkoasiainsihteeri Jenni Mikkola, Kairon suurlähetystö

Finanssiasiantuntija Sara Tolonen, valtiovarainministeriö

Erityisasiantuntija Matias Partanen, valtiovarainministeriö

Johtava asiantuntija Lotta Heikkonen, maa- ja metsätalousministeriö

Erityisasiantuntija Johanna Vanhatalo, maa- ja metsätalousministeriö

Ministerin erityisavustaja Jiri Sironen, sosiaali- ja terveysministeriö

Erityisasiantuntija Timo Voipio, sosiaali- ja terveysministeriö

Ministerin erityisavustaja Riikka Yliluoma, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Kaarle Kupiainen, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Saija Vuola, ympäristöministeriö
Viestintäpäällikkö Riikka Lamminmäki, ympäristöministeriö
Erityisasiantuntija Turo Hjerppe, ympäristöministeriö
Asiantuntija Roosa Käsmä, ympäristöministeriö
Assistentti Emma Fransman, ympäristöministeriö
Kansainvälisten asioiden sihteeri Lars-Anders Baer, Saamelaiskäräjät
Kansanedustaja Emma Kari, Eduskunnan ympäristövaliokunta
Kansanedustaja Mai Kivelä, Eduskunnan ympäristövaliokunta
Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli
Vesi- ja ilmastojohtajien ryhmän jäsen, professori Hannele Pokka, Helsingin yliopisto
Nuorten ilmastodelegaatti Maija Kuivalainen, Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry
Nuorten ilmastodelegaatti Akseli Rouvari, Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry
Johtava asiantuntija Janne Peljo, Elinkeinoelämän keskusliitto
Yhteiskunta-asioiden päällikkö Piia Rekilä, Akava
Toiminnanjohtaja Tiina Huvio, MTK ry
Energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, MTK ry
Ilmastovastaava Bernt Nordman, WWF
Ilmastotyön asiantuntija Emilia Runeberg, Fingo ry
Johtava asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Sitra